

"بلوک متحد سوسیالیستی" سدی در راه

ایجاد حزب کمونیست راستین ایران

مدتی است که از طرف جمعی از چپ‌ها "اطلاعیه کمیته موقت هماهنگی برای ایجاد بلوک متحد سوسیالیستی" انتشار یافته است و در برخی مدیای فارسی زبان در مورد ایجاد این بلوک تبلیغ می‌شود. این جمع پیش نویس "مبانی نظری برای تشکیل بلوک متحد سوسیالیستی"، را در ۱۶ ژوئیه ۲۰۲۳ به تصویب رسانده و در اختیار جنبش کمونیستی قرار داده است. در مقدمه این طرح که در اوت ۲۰۲۳ نگاشته شده است چنین می‌خوانیم:

«مهمترین نیاز جنبش انقلابی علیه جمهوری اسلامی سرمایه، ایجاد صف مستقل و قدرتمند طبقه کارگر در این جنبش است. در این راستا، وظیفه هر کمونیست انقلابی، چه در داخل و چه در خارج، کمک به ایجاد این صف و مبارزه در چارچوب آنست. ایفای این وظیفه مستلزم همکاری پایدار و سازمان‌یافته میان افراد و نیروهای کمونیست است. طرح ایجاد یک "بلوک متحد سوسیالیستی" گام مهمی است در این رابطه.»

جمله اول و دوم این نقل قول دقیقاً منطبق است با واقعیت عینی و ذهنی و ضرورت تغییر این واقعیت موجود. اما آیا ایفای چنین وظیفه‌ای "ایجاد بلوک سوسیالیستی" است؟ یا ایجاد حزب واحد راستین کمونیستی سرتاسری در ایران. کدام یک؟ این دو مقوله یکی نیستند. هر یک از آنها وظائف تاریخی خاصی را در خدمت قشر و یا طبقه خاصی به عهده دارند.

بلوک متحد سوسیالیستی چیست؟

بلوک متحد سوسیالیستی عبارت است از یک تشکیلات فراگیر (Dachorganisation) چپ که تمام سازمان‌ها، احزاب و گروه‌های چپ و کمونیستی با حفظ تشکیلات، نرم‌های سازمانی خود، با اعمال سیاست ملی و بین‌المللی خود در آن حضور دارند و سعی می‌کنند، بر مبنای نقاط مشترک علیه نظام سرمایه‌داری عمل مشترک انجام دهند.

در واقع اطلاعیه دهندگان به لحاظ عملی می‌خواهند سازمانی را ایجاد کنند که در آن انواع و اقسام فراکسیون‌های چپ دست نخورده حضور داشته باشند.

«ما روی این نکته تأکید می‌کنیم که "بلوک متحد سوسیالیستی" به هیچ وجه آلترناتیوی در مقابل احزاب و سازمانهای موجود نیست و نخواهد بود، بلکه کوشش می‌کند در درجه اول همه کمونیست‌های مستقل پایبند به کار و فعالیت جمعی و سازمان یافته و تشکلات پراکنده کمونیستی را برای سازماندهی یک همکاری پایدار زیر یک چتر گسترده‌ی فراهزبی اما متشکل با استراتژی انقلابی و سوسیالیستی گرد هم آورد.» (همانجا)

این که دست اندرکاران تنظیم کننده اطلاعیه چه گرایشی دارند، نیت واقعی آنها از این طرح چیست، نسبت به تاریخ جنبش کارگری بین‌المللی چه ارزیابی و موضعی دارند، طرح‌شان چیزی جز یک طرح تروتسکیستی بیش نیست: ایجاد تشکیلات چپ با فراکسیون‌های متفاوت در آن یک شیوه تفکر تروتسکیستی است. حتماً لازم نیست که انسان آگاهانه تروتسکیست باشد و یا گرایش تروتسکیستی داشته باشد، یا دچار انحراف تروتسکیستی شود. حتی کسی که ضد تروتسکی موضع دارد می‌تواند به لحاظ شیوه تفکر به تروتسکیسم در غلطد. طراحان "بلوک متحد سوسیالیستی" دقیقاً حامل چنین شیوه تفکری هستند.

به همین جهت نیز چنین طرح‌هایی مورد استقبال سازمان‌های آشکار تروتسکیستی و یا شبه تروتسکیستی قرار می‌گیرد.

تا کنون در خارج از کشور سه بار شورای فعالین چپ و کمونیست تشکیل شد. یک بار با ۱۵ سازمان، حزب و گروه، بار دیگر با ۲۵ گروه، سازمان و حزب. هر دوی این "شوراها" با شکست روبرو شدند، ریزش کردند و تعدادی را نیز مأیوس و دلزده نمودند. در بین سازمان‌های تشکیل دهنده این به اصطلاح شوراها رقابت شروع شد و اختلافات اوج گرفت. حاصل عملکرد هر دو "شورا" چیزی جز چند اعلامیه و دو سه تظاهرات مشترک نبود.

این سازمان‌ها و گروه‌ها در آن دوران بجای تمرکز تجربه و تفکر در مورد راه یابی جهت نفوذ به داخل کشور و پیوند با طبقه کارگر و ایجاد شرایط برای حرکت گام به گام جهت وحدت جنبش کمونیستی، شیوه تفکر تروتسکی را برگزیدند و شکست خوردند.

شورای سوم هنوز وجود دارد که عمل کرد بیرونی‌اش چیزی جز "شورا"های سابق نیست. برخی از کمونیست‌ها در همان اوان به تشکیل این شوراها که چیزی جز تشکلات فراگیر تروتسکیستی نبودند انتقاد کردند و شکست آن‌ها را پیشگویی نمودند که به حقیقت پیوست.

"بلوک متحد سوسیالیستی" نیز چیزی جز همان شوراها نیست ولی با نام دیگر.

"بلوک متحد سوسیالیستی" دارای مفهوم دقیقی است. یعنی تعدادی از سازمان‌های جنبش کمونیستی که دارای مواضع متفاوتی هستند، و هر کدام سبک کار ویژه خود را دارند، هر کدام به دسک و دفتر خود محکم چسبیده‌اند و لذا نمی‌توانند با هم یکی شوند، در کنار هم قرار گیرند و بجای مبارزه ایدئولوژیک برای راه یابی جهت نفوذ در طبقه کارگر و یکی شدن جنبش، برخی فعالیت‌های عملی را سازمان دهند. این یعنی ایجاد جبهه واحد.

جبهه واحد را معمولاً طبقه کارگر با اقشار مترقی جامعه ایجاد می‌کند. جبهه واحد بین طبقه و اقشار متضاد المنافع که در لحظه‌ای تاریخی و تحت شرایط مقطعی منافع مشترک دارند و در شرایط بعد این منافع مشترک از بین می‌رود، تشکیل می‌شود. ایجاد چنین جبهه‌های مشترک برای اتحاد وسیع طبقه کارگر با اقشار مترقی دیگر در پروسه انقلاب ضرورت تام دارد. ولی ایجاد جبهه متحد بین تشکلات کمونیستی جز سر فرود آوردن به پراکندگی این جنبش، اقرار مأیوسانه در عدم خواست و یا عدم توانایی در سازمان‌دادن مبارزه طبقاتی در درون آن برای یکی شدن و ایجاد حزب واحد، چیزی نیست. شکل گیری جبهه متحد اقرار به این واقعیت است که سازمان‌ها به اقشار پرولتری و غیر پرولتری تعلق دارند و همه آن‌ها کمونیستی نیستند. می‌توانند کار عملی جبهه واحدی (انتشار یک اعلامیه مشترک و یا یک تظاهرات مشترک) انجام دهند ولی در پروسه بعد با شدت از هم دور می‌شوند و در مقابل هم موضع می‌گیرند.

سازمان‌ها و افراد متشکل در درون "بلوک متحد سوسیالیستی" به علت عدم منافع مشترک و لذا عدم تمایل به یکی شدن، در طول مبارزات وسیع و تشدید شونده طبقه کارگر و اقشار دیگر، فعال‌تر می‌شوند، سعی می‌کنند تا آنجا که می‌توانند سازمان و گروه خود را به لحاظ جذب نیرو تقویت کنند و نسبت به سازمان‌های دیگر جنبش کمونیستی برتری یابند. رقابت تشدید می‌شود و برخی عمل‌های مشترک نیز نمی‌تواند آن‌ها را از رقابت گسترش یابنده بر حذر دارد.

نتیجه این که در لحظه‌ای که جنبش باید ضربه سنگین خود را بر دولت سرمایه‌داری تضعیف شده فرود آورد، جنبش کمونیستی به شدت پراکنده گشته است. ارتجاع کاملاً منسجم و متشکل، ضربه‌ای را به جنبش کارگری، کمونیستی و جنبش عمومی مردم وارد می‌سازد که برای کمر راست کردن دوباره، باید مدت‌های طولانی خود را باز سازی نماید.

قانونمندی جبهه واحد عبارت است از استقلال و عدم وابستگی. هیچ عمل مشترکی نمی‌تواند این استقلال و عدم وابستگی را از بین ببرد. جنبش کمونیستی دارای این تجربه و سطح آگاهی هست که بداند، هیچ عمل مشترکی بخش‌های مختلف جنبش کمونیستی را به وحدت نمی‌رساند. وحدت جنبش کمونیستی در مبارزه ایدئولوژیک درونی این جنبش جهت رفع موانع حرکت بسوی طبقه کارگر و ایجاد حزب واحد و راستین کمونیستی سراسری ایران است.

"بلوک متحد سوسیالیستی" یک طرح راست روانه در جنبش کمونیستی ایران است که با واژه‌ها و لغات "رادیکال و مبارزه جویانه" تزئین گشته است.

بند اول مبانی نظری مشترک چنین می‌گوید: «مبارزه برای سرنگونی انقلابی رژیم سرمایه‌داری جمهوری اسلامی، درهم کوبیدن ماشین دولتی، برقراری یک حکومت شورایی به رهبری طبقه کارگر و تحقق سوسیالیسم به دست خود کارگران و زحمتکشان.» طراحان طرح برای انجام یک چنین وظیفه سترگی، طرحی را می‌دهند که اتفاقاً یک طرح راست روانه و عامل پراکنده کردن جنبش کمونیستی است.

این شیوه تفکر، روشن و شفاف تروتسکیستی است. لنین در مورد تروتسکی می‌گوید: «تروتسکی ... یک حقه باز کامل، یک شیاد، که اداهای چپ گونه درمی‌آورد ولی تا آنجائی که قادر است به راست‌ها یاری می‌رساند» (نامه به اینس آرماند - ۱۹ فوریه ۱۹۱۷)

جنبش کمونیستی باید با این شیوه تفکر مبارزه کند تا راه به سوی نفوذ در بین طبقه کارگر و تدارک ایجاد حزب کمونیست راستین ایران باز شود.

رژیم سرمایه‌داری ایران در تقابل با جنبش کارگری و آزادیخواهانه ایران سعی می‌کند هر چه بیشتر منسجم شود، و چون نوک سوزن بر این جنبش فرود آید. برای این امر مرتب در حال تصفیه درونی است.

طبقه کارگر برای این که بتواند این رژیم استثمارگر و خانمان برانداز را سرنگون کند باید از آن منسجم‌تر، آگاه‌تر، متشکل‌تر عمل کند. برای چنین عملکردی باید رهبری راستین خود را به وجود آورده باشد. این رهبری که از درآمیختگی روشنفکران کمونیست و کارگران صنعتی آگاه شکل می‌گیرد، نه از طریق کار عملی بخش‌های مختلف جنبش کمونیستی و فراکسیون بازی، بلکه از طریق دامن زدن به یک مبارزه ایدئولوژیک خلاق، رقیفانه و سازنده جهت حل آن معضلی که این در هم آمیختگی و تدارک را سد می‌کند، ممکن می‌گردد. این مبارزه نه مختص دو سه سازمان که مخفیانه گرد هم آیند بلکه مربوط به کل جنبش کمونیستی است.

لنین می‌گوید: «بدون آگاهی و تشکل توده‌ها، بدون آماده نمودن و پرورش آن‌ها از راه مبارزه طبقاتی آشکار بر ضد تمام بورژوازی، کوچک‌ترین سخنی درباره انقلاب سوسیالیستی نمی‌تواند در میان باشد...» (دوتاکتیک سوسیال دموکراسی در انقلاب دموکراتیک - ژوئیه ۱۹۰۵)

اگر انقلاب ضد سرمایه‌داری با مبارزه اکثریت مردم به خاطر سوسیالیسم امکان دارد، تنها نیروی آگاهی دهنده در مورد سوسیالیسم و بسیج مردم برای چنین انقلابی، فقط حزب کمونیست راستین ایران می‌تواند باشد و نه "بلوک متحد سوسیالیستی". حزب کمونیست واقعی ایران برای ایجاد جبهه متحد پرولتاریا و کلیه مردمان مترقی جامعه در سرنگونی رژیم سرمایه و ساختمان سوسیالیسم نقش درجه اول را دارد.

همه بخش‌های جنبش کمونیستی باید در این مبارزه ایدئولوژیک برای ایجاد حزب شرکت کنند، باید پلایش یابند، باید خود را نوسازی و در صورت ضروری تصفیه کنند. زیرا حزب کمونیست راستین ایران از نفی دیالکتیکی سازمان‌های کمونیستی کنونی شکل می‌گیرد. این سازمان‌ها باید قادر و آماده برای نفی

دیالکتیکی خود باشند. به دفتر و دسک و نام سازمان و حزب خود که مربوط به خرده بورژوازی کاسبکار است نچسبند.

طبقه کارگر و مردم مترقی فقط در صورت وحدت اراده در طبقه کارگر می‌توانند سوسیالیسم را درک کنند و برای آن متشکل شوند. تا این وحدت اراده وجود ندارد، مردم نیز سوسیالیسم را نخواهند شناخت و برای آن حاضر به تشکل و فداکاری نیستند. این وحدت اراده در درجه اول در قالب حزب واحد کمونیستی راستین ایران شکل می‌گیرد.

چنان که ملاحظه می‌شود پروسه ایجاد حزب که برای تکامل مبارزه انقلابی جهت سرنگونی ساختار سرمایه‌داری در ایران، ضرورت درجه اول دارد با ساختار فراکسیونی "بلوک متحد سوسیالیستی" تروتسکیستی تفاوت بسیار دارد و در تقابل مطلق با آن است؛ همان طور که مارکسیسم در تقابل با تروتسکیسم قرار دارد.

در آمیختگی جنبش کمونیستی با طبقه کارگر و پروسه ایجاد حزب دو روی یک سکه‌اند. در وحدت فشرده و جدا ناپذیر از هم قرار دارند. یعنی بدون حرکت مشترک و سازمان داده شده به سمت طبقه کارگر، هیچ وحدتی صورت نخواهد گرفت و بدون خواست و الای یکی شدن جنبش کمونیستی هیچ حرکت تأثیری به سمت طبقه کارگر نیز انجام نخواهد شد.

برای حل این معضل در درجه اول باید:

۱- با این ایده پاسیفیستی که "هنوز شرایط اش نرسیده است" تصفیه حساب کرد. این رفقا منتظر شرایط مساعد هستند تا از راه برسد و آن‌ها را برای رهبری دعوت کند. این رفقا فراموش می‌کنند که شرایط عینی برای درآمیختگی جنبش کمونیستی با طبقه کارگر و ایجاد حزب کمونیست راستین ایران فراهم است. ولی هنوز شرایط ذهنی برای آن آماده نیست. یکی از عوامل ایجاد شرایط ذهنی، اراده است. اراده انسان کمونیست برای تغییر شرایط نامساعد به مساعد. این با اراده‌گرایی که مختص خرده بورژوازی فقیر است فرق دارد.

با اراده هیچ جنبشی را نمی‌توان به وجود آورد، همان طور که با اراده هیچ تضادی را در طبیعت نمی‌توان از بین برد. ولی با اراده می‌توان عوامل مثبت برای حل یک معضل را به هم نزدیک کرد، آن‌ها را به هم جوش داد و برای رسیدن به هدف از آن استفاده نمود. مثلاً با اراده نمی‌توان یک تظاهرات پانصد هزار نفر را به یک باره سازمان داد ولی می‌توان با اراده سمت و سوی آن تظاهرات را تغییر داد، یعنی با تجمع و مرتبط کردن کلیه عوامل مثبت آن تظاهرات، به آن سمت انقلابی داد.

کسانی که می‌گویند هنوز شرایط اش فراهم نیست، نقش تاریخی این اراده را در حال و تأثیر آن را در آینده نمی‌بینند و قادر به استفاده از آن نیستند.

۲- همه سازمان‌های درون جنبش کمونیستی ایران باید برنامه روشن و معیارهای خود را برای وحدت جنبش کمونیستی اعلام کنند تا مبارزه درونی برای این وحدت آغاز شود. متأسفانه بخش‌های جنبش کمونیستی ایران مثل همسایگانی هستند که به قول مائو تسه‌دون "فقط صدای خروس‌های همدیگر را می‌شنوند". و اگر رابطه‌ای دارند فقط در سطح بده بستان این امکان و یا آن امکان است. فقط همین.

نظم کمونیستی برای سازماندهی موفقیت آمیز چنین مبارزه سالم و رفیقانه‌ای، برگزاری کنفرانسی از نمایندگان کلیه نیروهای درون جنبش کمونیستی را که با طبقه کارگر مرتبط هستند (درجه این ارتباط معیار نیست) ضروری می‌داند و در مقاله "تفرقه و پراکندگی دیگر بس است، روی به وحدت آوریم" در نشریه کمون ۳۴ معیارهای خود را برای وحدت سازمان‌های جنبش کمونیستی جهت ایجاد گام به گام حزب کمونیست راستین ایران چنین ارائه کرده است:

«شرکت کنندگان در کنفرانس باید دارای مواضع زیر می‌باشند:

الف: در درون طبقه کارگر حضور دارند،
ب: به ضرورت وحدت جنبش کمونیستی و ایجاد حزب کمونیست راستین پرولتاریا باور دارند.
پ: به انقلاب قهر آمیز توده‌ای به رهبری پرولتاریا معتقدند،
ت: به ایجاد جامعه سوسیالیستی بلافاصله بعد از سرنگونی رژیم سرمایه‌داری ایران معتقدند.
ث: و بر قراری دیکتاتوری پرولتاریا را برای ساختمان سوسیالیسم قبول دارند.»
وظیفه این کنفرانس ایجاد حزب کمونیست راستین ایران نیست بلکه راهیابی جهت برداشتن گام‌های ضروری و مشترک برای کارگری کردن این جنبش و پیدا کردن اختلاف اساسی (و نه هر اختلافی) در راه ایجاد حزب و ایجاد امکانات وسیع جهت دامن زدن به بحث در مورد این اختلاف و حل نهائی آن. این پروسه را انتهائی نیست.» (کمون ۳۴)
روشن است که در این راه دشمنان طبقاتی لحظه‌ای آرام نخواهند نشست و از درون و بیرون موانع عظیمی ایجاد خواهند کرد. ولی کمونیست‌ها از مبارزه علیه دشمنان طبقاتی به ویژه خرده بورژوازی نفوذ کرده در درون طبقه کارگر و جنبش کمونیستی و برداشتن موانع بزرگ از سر راه هراسی به خود راه نمی‌دهند.
خیزش مجدد امواج عظیم مبارزات مردم به مرکزیت طبقه کارگر نزدیک است. فرصت را از دست ندهیم.

نظم کمونیستی

۱۵ سپتامبر ۲۰۲۴